

«ФАКТ VS ДУМКА» ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

2 години
доц. Букрєва І.В.

Компетентності	<ul style="list-style-type: none">– Вміння обґрунтовувати власну позицію;– Вміння ідентифікувати інформаційні маніпуляції (зокрема, через псевдо експертів, статистику тощо);– Вміння ефективно шукати інформацію;– Вміння відрізняти факти від суджень;
Результати навчання	<ul style="list-style-type: none">– Здатність проаналізувати, представити та проінтерпретувати освітню та медіа інформацію;– розрізняти якісний та маніпулятивний текст;– Виявляти здатність до критичного мислення та аргументації власної позиції;

Актуальність теми Сучасний медіапростір виступає не лише як інструмент освіти та комунікації, а і несе певні загрози: маніпуляцію, пропаганду, фейки, які формують громадську думку. Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Особливо це відчутно в Україні, де медіа мають власників, пропагують редакційну політику.

Поняття «критичне мислення» сформувалося наприкінці ХХ ст. завдяки чисельним освітнім експериментам у США. Добре усвідомлюючи важливість критичного мислення для економічного процвітання такі країни, як Австралія, США, Канада, Великобританія почали активно інтегрувати методики розвитку критичного мислення в навчальний процес. Сьогодні рівень сформованості навичок критичного мислення стало головним показником якості як середньої, так і вищої освіти у розвинених країнах світу. Критичне мислення стає одним з ключових напрямків досліджень і політики в галузі вищої освіти.

Одним із методів розвитку критичного мислення є здатність відокремлення фактів від думок, коментарів та оціночних суджень. Така компетентність актуалізується в умовах інформаційної війни, технологізації суспільства, оскільки наявність оціночних суджень може свідчити про бажання зманіпулювати громадською думкою.

Мета заняття: здійснити аналіз маніпулятивного та якісного інформаційного контенту

Питання 1. Обговорюємо базові терміни

Критичне мислення	<i>здатність чітко виділити проблему, яку необхідно розв'язати, самостійно знайти, обробити і проаналізувати інформацію, логічно побудувати свої думки, навести переконливу аргументацію, мислити мобільно, бути відкритим для сприйняття думок інших, і одночасно принциповим у відстоюванні своєї позиції</i>
Факт	<i>означає дійсність, подію, те, що реально відбулося. Фактами можуть бути числа, дати, імена, події. Все, чого можна торкнутися, виміряти, перерахувати, підтвердити. Головне, що відрізняє факт від оцінки - об'єктивність.</i>
Думка	<i>ставлення до чогось, оцінка. Наявність її поряд із фактом нерідко впливає на його сприйняття нами. Думка «забарвлює» факт, програмує нас на його сприйняття у такий спосіб, який потрібний авторові</i>
Критичний аналіз	<i>Процес відокремлення фактів від суджень, оцінка обґрунтованості зроблених суджень і висновків</i>

- Якщо інформацію можна довести — це **факт**;
 - Якщо інформація містить особисту оцінку — це **думка**;
 - Якщо інформація стверджується чи заперечується — це **судження**;
 - Якщо факт перебільшується, узагальнюється чи розглядається однобоко — це **упередження**.
 - Якщо присутнє емоційне забарвлення — це **думка, судження, упередження**.
- (Джерело: <http://media-iq.tilda.ws>)

Питання 2.

Обговорюємо Ознайомтеся із наступними реченнями та визначте у кожному де факт, де думка, де судження і де упередження?

сонячні та вітряні станції завдають значно менше шкоди планеті, ніж використання вугілля, нафти або газу

"2020 рік стане проривом з точки зору міграційних тенденцій українців. Прогнозується, що вперше за кілька років їх чистий коефіцієнт міграції може бути позитивним, а це значить, що менше людей покинуть Україну, ніж повернуться в неї", - коментує Павло Кулага, експерт Польсько -Українсько господарської палати

Сьогодні в світі сонячні панелі виробляють більше одного тераватта енергії в рік

Соціальні технології виступають як ресурс, за допомогою якого можна не лише вивчити і передбачати різноманітні соціальні зміни, а й активно впливати на свідомість людини, її повсякденне життя

Яскравим прикладом процвітаючого суспільства є США

Питання 3. Застосуйте набуті знання і досвід

Активності

Підкресліть у статті прямою лінією факти, а хвилястою — судження.

Поміркуйте, чи довіряєте Ви цій інформації? Аргументуйте свою точку зору.

Поясніть, за якими ознаками можна ідентифікувати інформаційну маніпуляцію

Поясніть, чим судження відрізняються від оцінки

Стаття: Соціальні інновації створюють процвітаючі суспільства
<https://biggggidea.com/practices/1355/>

За оцінкою економістів, близько 50-80 відсотків економічного зростання складають інновації та нові знання

За останні десять років у всьому світі спостерігається хвиля неабиякого інтересу до соціальних інновацій як способу досягнення стійкого економічного зростання. Зокрема такі важливі інноваційні рішення, як справедлива торгівля, дистанційне навчання, мобільний грошовий переказ, відновне правосуддя та безвуглецеве будівництво допомагають розв'язати низку найбільш нагальних проблем сучасності. При цьому соціальні інновації надають і унікальну можливість відійти від вузького способу мислення про соціальні проекти, демонструючи взаємопов'язаність різноманітних факторів та зацікавлених сторін.

Показово, що помітний прогрес в соціальному та економічному зростанні за останні десять років можна спостерігати і в Африці. З 2005-го по 2008-й роки внутрішній валовий продукт (ВВП) Африки піднявся до 5,5% річного обсягу. Зменшення річного ВВП до 2,4% у 2009-му році було зумовлене передусім глобальною економічною рецесією, і вже в 2012-му році очікується зростання середнього ВВП до 6%. За швидкістю свого розвитку Африка тепер

посідає друге місце після Азії. Таке прискорення економічного зростання цього континенту відображає фундаментальне поліпшення макроекономічної політики, покращення бізнесового клімату та підйом політичної стабільності в багатьох африканських країнах. Та не менш важливим, однак менш визнаним фактором в африканській історії успіху є ставка на розвиток науки, технологій та інновацій у стимулюванні економічного зростання, а також зосередження на соціальних інноваціях та соціальній інженерії з метою забезпечення людського добробуту.

Питання 4

Веб-активність

Визначте за посиланнями на онлайн-ресурси, яка інформація є правдивою, а яка упередженою

<https://www.0629.com.ua/news/987198/urij-ternavskij-mariupolskij-gorodskoj-transport-mozno-i-nuzno-vozrodit>

<https://www.pravda.com.ua/rus/news/2019/12/20/7235473/>

https://vgolos.com.ua/news/movnyj-skandal-u-lvovi-zi-shkoly-vygnaly-vchytelku-cherez-propagandu-ukrayinskoyi-movy-sered-pereselentsiv_1125477.html

Поясніть за якими ознаками можна ідентифікувати інформаційну маніпуляцію

Поясніть чим судження відрізняються від оцінки